

Verensivelytutkimuksista (B-Morfo) alle puolet pyydetään tarkoituksenmukaisesti

- Asian kuvaus** Hematologian laboratoriossa veren sivelytutkimus (B-Morfo) on aikaa ja työtä vaativa tutkimus, jonka mikroskopoi ja lausuu kliinisen kemian erikoislääkäri. Hän kuvaa lausuntoon puna- ja valkosolujen sekä trombosyyttien määrää ja morfologiaa, ja tekee löydösten perusteella johtopäätökset. Veren sivelytutkimuksesta voi olla hyötyä, kun se pyydetään oikealla indikaatiolla ja riittävillä esitiedoilla. Tällä hetkellä tutkimusta pyydetään myös tilanteissa, joissa sillä ei ole vaikuttavuutta potilaan hoitoon. Haluamme auttaa asiakkaita tilaamaan tutkimuksen oikealla indikaatiolla, ja muistuttaa asianmukaisen lähetteen suuresta merkityksestä. Ei-tarkoituksenmukaisten B-Morfo tutkimuspyyntöjen vähentäminen auttaa myös kohdentamaan laboratorion niukkoja lääkäriresursseja paremmin.
- Taustaa** Tyks Laboratorioiden hematologian laboratoriossa analysoitiin otos lasten ja aikuisten B-Morfo –pyyntöjä (n=259), joista tutkimusindikaation täytti lähetteen esitietojen perusteella vain 43%. Lisäksi useissa lähetteisä esitiedot olivat puutteelliset.
- Indikaatiot** B-Morfo –tutkimuksen indikaatiot:
- epäily fragmentaatiohemolysistä
 - epäily perinnöllisestä punasolupikkeavuudesta, esim. sferosytoosi, elliptosytoosi
 - epäily leukemiasta
 - erityinen seuranta vaativa lääkitys (esim. Eltrombopagi)
 - makrosytäärisen anemian erotusdiagnostiikka, ellei makrosytäärisen anemian syy selviä anemian perustutkimuksissa
 - trombosytopenia, jos epäillään trombosytopatiaa tai tromboottista mikroangiopatiaa
- Esitiedot** B-Morfo –tutkimuksen esitiedoista tulisi käydä ilmi:
- Lähettämisen syy ja mahdollisten verenkuva muutosten kesto
 - Keskeisimmät muut tutkimustulokset
 - Lääkitys
 - **Kysymyksen asettelu, johon tutkimuksella halutaan vastaus**

Kliininen kemia

Lisätietoa

Valkosolujen erittelylaskenta (B-Diffi) tehdään pääsääntöisesti automaattisilla analysaattoreilla. Jos analysaattori tunnistaa poikkeavia soluja (esim. blastit, atyyppiset lymfosyytit), näyte ohjautuu laboratoriohoitajan mikroskopoitavaksi. Laboratoriohoitaja konsultoi tarvittaessa lääkärinä, joka voi ehdottaa erillistä lausuntoa B-Diffi -vastauksen yhteyteen.

Mikrosyyttisessä anemiassa verenkuvan punasoluindeksit ja rautatutkimukset (P-Ferrit, P-TfR) ovat ensisijaisia tutkimuksia. Hemoglobiinipoikkeavuuden epäilyssä B-Hb-Fr on edeltävien lisäksi ensisijainen tutkimus eikä B-Morfo –tutkimuksella saavuteta olennaista lisäarvoa, koska diagnoosia ei voida asettaa punasolujen morfologian perusteella.

Normosyyttisen anemian diagnostiikassa B-Morfo –tutkimuksesta on hyvin harvoin hyötyä. Kroonisen taudin anemia ei aiheuta verensolujen morfologiaan spesifisiä muutoksia.

Makrosyyttisen anemian syynä voi olla B12-vitamiinin ja folaatin puute, kilpirauhasen tai maksan toiminnan häiriöt, sekä retikulosytoosissa vuoto tai hemolyysi. Mikäli anemian syy ei selviä näiden syiden poissululla, tarvitaan usein B-Morfo –tutkimuksen sijaan luuydintutkimusta.

Verenkuva-analysaattorin antamat matalat trombosyyttitulokset tarkistetaan mikroskopoimalla ja trombosyyttituloksen yhteyteen annetaan lausunto, jossa kerrotaan, onko näytteessä trombosyyttikasoja. Pseudotrombosytopeniaa selvitetään B-PseuTrom -tutkimuksella.

B-Morfo –tutkimusta ei tarvitse tilata luuydinaspiraatin tai –biopsian yhteydessä, sillä se sisältyy Bm-Aspir ja Bm-Biopsia –tutkimuksiin.

Tiedusteluihin vastaavat

eval Terhi Pallonen, 0505273082; oyl Anri Tienhaara 0505961504

Allekirjoitukset

Terhi Pallonen, erikoistuva lääkäri, Tyks Laboratoriot, kliininen kemia
Anri Tienhaara, osastonylilääkäri, Tyks Laboratoriot, kliininen kemia, hematologia

Jakelu

VSSHHP yksiköt, Turun hyvinvoinnin palvelukokonaisuus/terveyspalvelut,
VSSHHP:n alueen terveyskeskukset